

ІНТЕГРОВАНІ КУРСИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МОРСЬКИХ ФАХІВЦІВ У ВНЗ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

У статті розглядаються питання впливу інтеграції на якість підготовки морських фахівців, наводяться результати аналізу навчального плану морського коледжу стосовно наявності інтегрованих курсів та їх рівнів.

Ключові слова: інтеграція, інтегровані курси, морський ВНЗ.

На всіх етапах розвитку вищої школи проблема підвищення якості підготовки майбутніх фахівців є актуальною. Для випускників морських ВНЗ вона пов'язана з тим, що, по-перше, і знання і вміння повинні відповідати міжнародному рівню, а, по-друге, відповідно до вимог міжнародної Конвенції з підготовки і дипломування моряків та несення вахти 1978 року (з поправками 1995 року) (ПДНВ-78/95) морський фахівець може претендувати на посаду офіцера відповідного розряду, лише демонструючи теоретичні та практичні знання відповідного рівня та якості [4].

Як наслідок, випускник вищого навчального закладу морського профілю повинен бути компетентним та конкурентоспроможним. Тому питання підвищення якості підготовки морських офіцерів стоїть дуже гостро.

Однією з причин зниження результативності навчання майбутніх фахівців є неузгодженість між орієнтацією навчального процесу на “передачу” студентам фрагментарних проблемно-технологічних знань та умінь і необхідністю використання їх системи в процесі професійної діяльності фахівця. Один із можливих способів усунення зазначеного недоліку підготовки фахівців можна вважати введення інтегрованих курсів. Проте аналіз навчальних планів спеціальностей Морського коледжу дозволив встановити, що:

- інтегровані курси представлені в більшості з них;
- зміст інтегрованих курсів частково відображає сучасний рівень розвитку науки і техніки;
- тематика і цілі введення курсів не реалізують в повному обсязі цілей інтеграції;
- зазначене підтверджує актуальність проблеми інтеграції змісту підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Метою нашої роботи стало з'ясування теоретичних засад здійснення інтеграції під час навчання морських фахівців та розкриття можливостей введення інтегрованих курсів у підготовці майбутніх судномеханіків.

До числа завдань, які потрібно було розв'язати для досягнення мети, увійшли:

- вивчення літератури з проблеми дослідження;
- аналіз навчальних планів підготовки фахівців морської галузі з метою вивчення наявних в них інтегрованих курсів;
- розкриття можливостей здійснення інтеграції при підготовці майбутнього судномеханіка у ВНЗ.

У процесі вивчення літератури [2,3,5,7,8,9,10,11] було встановлено, що:

- інтеграція сучасної науки – це діалектичний процес взаємного проникнення на загальній соціальній, гносеологічній, логіко-методичній основі структурних елементів (наукової діяльності, інформації, методології) різних галузей знань, які супроводжуються зростанням рівня їхнього узагальнення та системності, комплексності, сконцентрованості та організованості (П.І.Самойленко, А.В.Сергеев);
- існують форми інтеграції, через які вона реалізується – об'єктна, понятійна, теоретична (концептуальна), методологічна, проблемна, діяльнісна, практична,

психолого-педагогічна. Зазначені форми інтеграції часто перекриваються і використовуються в різних поєднаннях;

- виділяють такі основні галузеві види інтеграції: “горизонтальна” – інтеграція всередині математичних та природничо-наукових, психолого-педагогічних, технічних тощо галузей знань (або всередині предметної інтеграція); “вертикальна” – між вказаними групами наук, наприклад, між математичними та природничими, гуманітарними та професійними, методичними та психолого-педагогічними тощо. З нашої точки зору, вертикальна інтеграція найбільш повно відображає інтеграцію знань технічного ВНЗ;
- інтеграція може реалізовуватись у вигляді інтеграції знань одного предмета знаннями інших предметів в межах цього предмета; інтегрованих курсів; інтегрованих предметів (дисципліни).

Важливим у контексті нашого дослідження було вивчення стану впровадження інтеграції в навчальний процес технічного навчального закладу у вигляді інтегрованих курсів.

З цією метою нами були вивчені навчальні плани підготовки молодших спеціалістів морських спеціальностей Морського коледжу Херсонської державної морської академії.

Згідно Галузевому стандарту вищої освіти підготовки молодшого спеціаліста до нормативної складової навчального плану спеціальності “Експлуатація суднових енергетичних установок” відносять дисципліни загальноосвітньої підготовки, гуманітарної підготовки, математичної та природничо-наукової підготовки і професійної та практичної підготовки (спеціальні дисципліни).

Вивчення структури та змісту інтегрованих дисциплін дало змогу визначити серед них:

- *інтегровані дисципліни I рівня* – дисципліни, що інтегрують знання циклів загальноосвітньої підготовки та гуманітарної чи математичної та природничо-наукової підготовки. Прикладами таких дисциплін можуть бути: Вступ до спеціальності та історія морського судноплавства; Технічна хімія; Інженерна та комп’ютерна графіка; Технічна термодинаміка та основи теплопередачі; Основи медичних знань та медична допомога на судні; Безпека життєдіяльності тощо;
- *інтегровані дисципліни II рівня* – дисципліни, що інтегрують знання циклів гуманітарної чи математичної та природничо-наукової підготовки і циклу професійної та практичної підготовки. Прикладами інтегрованих дисциплін II рівня можуть бути: Метрологія, стандартизація і управління якістю; Основи теорії автоматичного управління; Гідромеханіка; Суднова енергетика; Технологія використання палива, води та мастил; Експлуатація суднових технічних засобів тощо.

Аналізуючи зміст дисциплін навчального плану та міждисциплінарні зв’язки, ми дійшли висновку, що:

- у навчальному плані, який розглядався, інтегровані дисципліни представлені, проте нерівномірно розподілені між циклами підготовки: перехід від дисциплін загальноосвітньої до загальнотехнічної підготовки має невелику кількість інтегрованих курсів, в той час як перехід від загальнотехнічних дисциплін до спеціальних має широкий спектр інтегрованих курсів.
- зміст наявних інтегрованих дисциплін недостатньо охоплює завдання і цілі інтеграції, наявні неточності та розбіжності у формулюванні понять та закономірностей, інтеграція має поверхневий характер.

Курс “Експлуатація суднових технічних засобів” (далі ЕСТЗ) інтегрований з професійними дисциплінами “Суднові допоміжні механізми, системи та їх експлуатація”, “Суднові дизельні установки та їх експлуатація”, “Автоматизовані системи управління енергетичною установкою”, “Підйомно-транспортні механізми”. Проаналізуємо основні

засади інтеграції, які реалізовувались при розробці інтегрованого курсу II рівня “Експлуатація суднових технічних засобів” (рис.1).

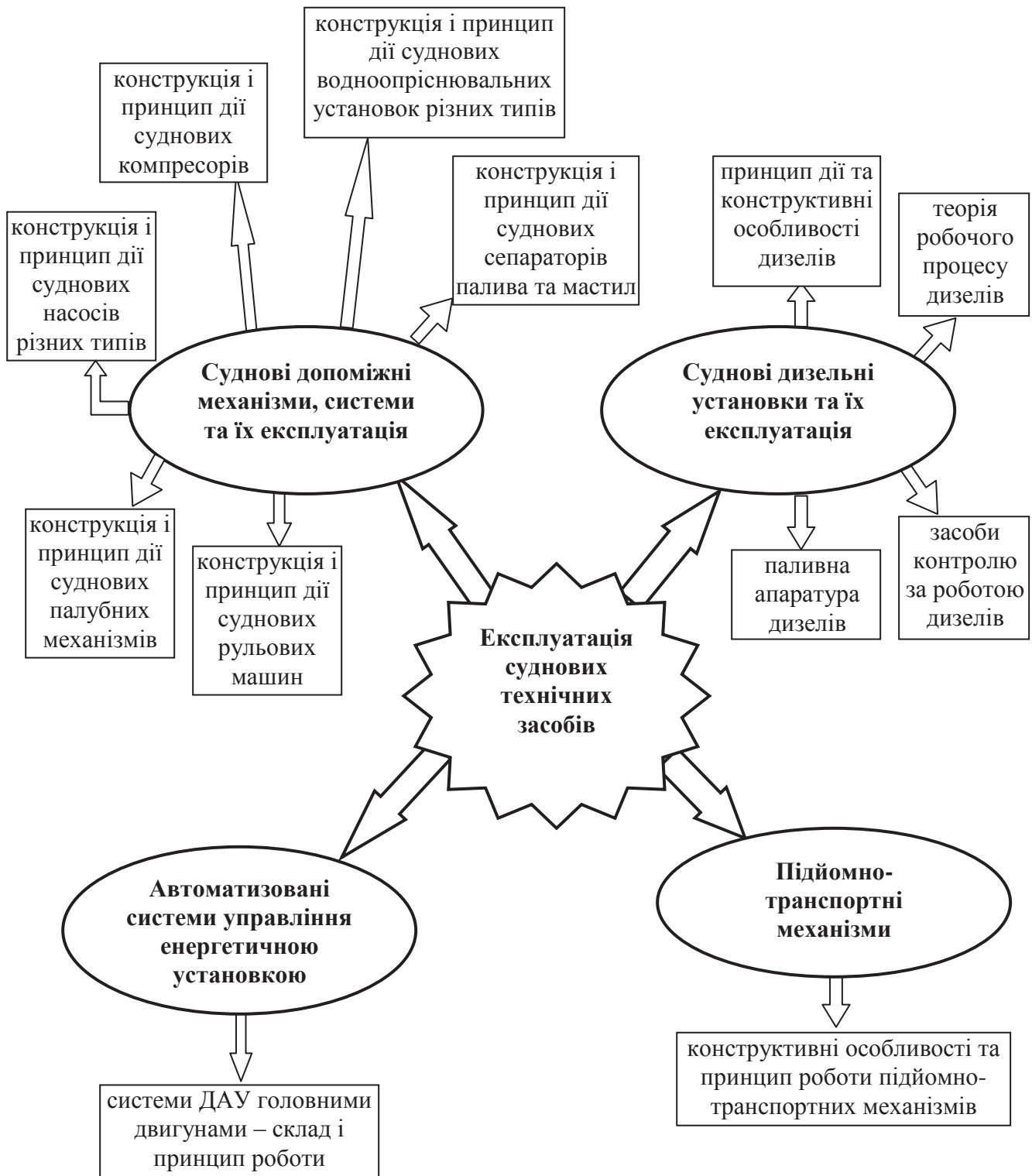

Рис.1. Інтегровані зв'язки курсу “Експлуатація суднових технічних засобів”.

Аналіз інтегративного курсу “Експлуатація суднових технічних засобів” (за Я.М.Собко) [10] дав можливість встановити:

- інтегративний курс ЕСТЗ розроблявся за зразком традиційних навчальних предметів;

- в основі його лежать мета та зміст курсу, а також належність його до професійного циклу;
- курс ЕСТЗ підпорядкований спільній меті та узгоджений із предметними курсами навчального плану;
- цілі і завдання вивчення даного курсу забезпечують єдність формування професійних знань та умінь на базі системи загально технічних та загально професійних знань;
- у формах і методах викладання інтегративного курсу представлені реальні особливості майбутньої професії, що значною мірою знімає проблему мотиваційного забезпечення студента;
- для практичного впровадження курсу у навчально-виховний процес використані такі організаційні форми як лекції, практичні заняття, екскурсії, бінарні та консультативні заняття тощо;
- у навчальній програмі та змінах до неї не спостерігається тенденції оновлення змісту та перегляду мети, що говорить про відсутність інноваційної складової структури інтегративного курсу;
- спостерігається хронологічна неузгодженість деяких тем (модулів) з інтегрованими предметами, що пояснюється неможливістю забезпечити узгоджене вивчення навчального матеріалу без порушення системи предметного навчання в цілому.

До проблем розробки науково-методичного забезпечення вивчення інтегративних курсів входять:

- інтегративний підхід до формування змісту курсу;
- вдосконалення організації освітнього процесу на основі застосування нових засобів, методів, технологій навчання як у межах даного курсу, так і в процесі підготовки майбутнього морського фахівця;
- орієнтацію на застосування всіх навчальних середовищ із використанням інформаційних технологій.

Висновок: Аналіз літератури та навчальних планів Морського коледжу показав, що:

- інтеграція навчальних дисциплін фундаментального, загальнопрофесійного циклів та циклу спеціальних дисциплін є необхідною умовою підвищення якості підготовки майбутніх судномеханіків;
- у вищих технічних навчальних закладах морського профілю інтеграція реалізується у формі інтегрованих дисциплін 1 і 2 рівнів;
- впровадження інтеграції у практику вивчення основних навчальних дисциплін має поверхневий і не систематизований характер, тому розробка цього напряму удосконалення навчального процесу є перспективним.

У подальшому планується дослідження змісту навчальних дисциплін, що входять до плану підготовки судномеханіків, з позицій розкриття можливостей для реалізації міждисциплінарних зв'язків як одного з рівнів інтеграції, а також розробка інтегрованого курсу професійного спрямування з урахуванням вимог до оновлення змісту навчальних дисциплін, що готують курсантів до роботи з сучасними судовими установками.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Галузевий стандарт вищої освіти України підготовки молодшого спеціаліста галузі знань 0701 “Транспорт і транспортна інфраструктура” спеціальності 5.07010403 “Експлуатація судових енергетичних установок” кваліфікації 3141 “механік (судновий)”.
2. Гончаренко С.І. Теоретичні основи дидактичної інтеграції у професійній середній школі / С.І. Гончаренко, І.М. Козловська // Педагогіка і психологія. – 1997 – №2. – С.9-18.
3. Іванченко С.А. Практика використання інтегративних процесів у професійній підготовці майбутніх фахівців (створення інтегрованих комплексів) / С.А. Іванченко. [Електронний ресурс] – 18.09.2011 – точка доступу: <http://www.confcontact.com>.

4. Конвенція з підготовки і дипломування моряків та несення вахти 1978 року (з поправками 1995 року).
5. Мізерний В.М. Інститут інтеграції навчання з виробництвом / Мізерний В.М. [Електронний ресурс] – 18.09.2011 – точка доступу: <http://www.vstu.vinnica.ua>.
6. Навчальний план підготовки молодшого спеціаліста галузі знань 0701 “Транспорт і транспортна інфраструктура” спеціальності 5.07010403 “Експлуатація суднових енергетичних установок” кваліфікації 3141 “механік (судновий)” Морського коледжу ВНЗ “Херсонський державний морський інститут, 2010.
7. Самойленко П.И. Развитие дидактики физики как интеграционный процесс / П.И. Самойленко, А.В. Сергеев // Среднее профессиональное образование – 1998г. – №11-12, 1999 – №1, №2.
8. Сліпчишин Л.В. Інтегративний підхід до вивчення матеріалознавства та гуманітарних дисциплін у вищих професійних училищах машинобудівного профілю: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / АПН України; Інститут педагогіки і психології професійної освіти / Л.В. Сліпчишин. – Л., 2006. – С.206-229.
9. Сліпчишин Л.В. Інтегративний підхід до вивчення машинобудівного матеріалознавства та гуманітарних дисциплін у ВПУ / Л.В. Сліпчишин // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2006. – № 1. – С.57–65.
10. Собко Я.М. Алгоритмізація та структурування змісту інтегративних курсів у професійно-технічній освіті / Я.М.Собко. [Електронний ресурс] – 18.09.2011 – точка доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.
11. Собко Я.М. Теоретико-методичні основи інтегративних курсів у професійно-технічній навчальних закладах / Я.М.Собко. [Електронний ресурс] – 01.10.2011 – точка доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.
12. Степанюк А.В. Інтеграція природничих дисциплін у школі / А.В.Степанюк, Т.В. Гладюк // Педагогіка і психологія.– 1996. – №1 – С.18-24.

Дендеренко А.А.

ИНТЕГРИРОВАННЫЕ КУРСЫ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ МОРСКИХ СПЕЦИАЛИСТОВ В ВУЗАХ I-II УРОВНЕЙ АКРЕДИТАЦИИ

В статье рассматриваются вопросы влияния интеграции на качество подготовки морских специалистов, представлено изучение учебного плана морского учебного заведения на наличие интегрированных курсов, их анализ на степень интеграции.

Ключевые слова: интеграция, интегрированные дисциплины, морское высшее учебное заведение.

Denderenko O.O.

INTEGRATED COURSE AS THE WAY OF QUALITY INCREASING OF MARINE SPECIALISTS AT MARINE HIGH EDUCATIONAL ESTABLISHMENT I-II DEGREES

The question of integration effects on the quality of marine specialists are dealt with, and it is introduced the analysis of the educational plan of marine educational establishment for integrating course availability their analysis on the degrees of integration.

Key words: integration, integrated disciplines, marine high educational establishment.

УДК 378.147.091

Долинський Є.В.

ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

У статті розглядаються можливості використання, особливості та переваги технологій дистанційного навчання у процесі мовної підготовки перекладачів. Увага зосереджується на програмних засобах, що сприяють розвитку професійної мовної компетентності у навчальному процесі.